

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΕΚΘΕΣΗΣ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Ανάμεσα στον τόπο και τον πολιτισμό υπάρχει μια σχέση διαλεκτική: ο τόπος προσδιορίζει τον πολιτισμό ενός λαού αλλά και ο πολιτισμός με τη σειρά του προσδιορίζει και χαρακτηρίζει τον τόπο. Γι' αυτό ακριβώς θα λέγαμε πως η ομορφιά του ελληνικού τοπίου δεν θα μπορούσε ποτέ να νοηθεί χωρίς το αισθητικό κάλλος των αρχαίων μνημείων που πλημμυρίζουν κάθε γωνιά του.

Αν θέλαμε να προσεγγίσουμε εν συντομία το χαρακτήρα των μνημείων της Ελλάδας θα σημειώναμε πως σ' αυτά συμπυκνώνεται μια αδιάσπαστη ενότητα του ελληνικού χώρου και του ελληνικού πολιτισμού: τα μνημεία αντλούν υλική υπόσταση από τον τόπο και αυτός αντλεί πνευματική υπόσταση από τα μνημεία. Το γλαυκό της θάλασσας και τ' ουρανού, το φως και τα νησιά, τα λιόδεντρα και το θυμάρι, τα τραχιά και άγρονα βουνά συνθέτουν το ελληνικό τοπίο και δένουν αξεχώριστα με τα μνημεία. Και τα δύο χαρακτηρίζονται από το μέτρο και την αρμονία. Τίποτα το τιτάνιο, το ογκώδες ή το υπερβολικό δεν χαρακτηρίζει τα φυσικά μεγέθη αλλά και τα μνημεία που αποτυπώνουν έναν πολιτισμό ανθρωποκεντρικό, βασισμένο στην ισορροπία και στην τάξη, διαποτισμένο από ένα πνεύμα ανθρωπιάς και δικαιοσύνης.

Είναι φανερό πως τα αρχαία μνημεία δεν προσφέρουν μονάχα αισθητική απόλαυση, αλλά κρατούν ζωντανά στη μνήμη και στην ψυχή μας τον πολιτισμό των προγόνων, συμπυκνώνουν τη σοφία και τις αξίες τους και αποτελούν δάσκαλο και οδηγό μας στη δύσκολη πορεία της ζωής. Ο επισκέπτης ενός αρχαιολογικού χώρου, πέρα από την αισθητική συγκίνηση, συνομιλεί με το παρελθόν, αφουγκράζεται τα μηνύματά του, γνωρίζει τον πολιτισμό των πατέρων του, σφυρηλατεί την εθνική συνείδηση και διαμορφώνει την ταυτότητά του.

Δυστυχώς στις μέρες μας οι Έλληνες δεν έχουν την καλύτερη σχέση με την προγονική τους κληρονομιά και συνεπώς με τα αρχαία μνημεία. Μπορεί ο αγράμματος Μακρυγιάννης να αποφαινόταν: « γι' αυτά πολεμήσαμε», αλλά οι σύγχρονοι Έλληνες μάλλον ως τουριστική πραμάτεια τα αντιμετωπίζουν. Οι περισσότεροι, εξαιτίας της λειψής παιδείας που έχουν, διατηρούν μ' αυτά μια σχέση ψυχρή, επιφανειακή ή και ψεύτικη, ενώ δεν λείπουν και οι αδίστακτοι αρχαιοκάπηλοι που εμπορεύονται την ιστορία και την ψυχή μας. Κι είναι τραγική η στάση της Πολιτείας που συχνά αδιαφορεί επικίνδυνα για τους αρχαιολογικούς χώρους, όπου οι ελλείψεις και οι ανεπάρκειες είναι ολοφάνερές. Φυσικά θα 'μασταν άδικοι αν δεν σημειώναμε τις σοβαρές προσπάθειες που έγιναν από ανθρώπους της τέχνης και της πολιτικής για επιστροφή των κλεμμένων μνημείων στη χώρα μας. Η πρωτοβουλία της αείμνηστης Μελίνας Μερκούρη δεν απέδωσε για την ώρα καρπούς, αλλά ευαισθητοποίησε την παγκόσμια κοινή γνώμη.

Τελικά, θα λέγαμε πως η σχέση μας με τα αρχαία μνημεία χρειάζεται αναθεώρηση. Οφείλουμε ως λαός και ως άτομα να συνειδητοποιήσουμε την αξία τους και να καταλάβουμε πως μετέωροι, χωρίς δεσμούς με το παρελθόν, δίχως ρίζες δεν μπορούμε να πορευτούμε στο μέλλον. Μέλημα της πολιτείας πρέπει να είναι ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα αρχαιολογικής παιδείας από τη σχολική ηλικία, που θα περιλαμβάνει αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων μέσων (ηλεκτρονικά προγράμματα, ομαδικές εργασίες, επισκέψεις σε

αρχαιολογικούς χώρους, συζητήσεις). Σημαντικός ακόμα είναι ο ρόλος των πνευματικών ανθρώπων, των ΜΜΕ και της πολιτικής ηγεσίας, που επιβάλλεται να πρωτοστατήσουν σε μια εκστρατεία ανάδειξης και προβολής της προγονικής μας κληρονομιάς.

«Σβήνοντας ένα κομμάτι από το παρελθόν, σβήνει κανείς ένα αντίστοιχο κομμάτι από το μέλλον και είναι θλιβερή η ζωή που μοιάζει σαν σπίτι ακατοίκητο» λέει ο ποιητής. Σήμερα, που το πνευματικό χάσμα ανάμεσα στον αρχαίο και στο σύγχρονο κόσμο είναι μεγαλύτερο από όσο νομίζουμε, τα «αρχαία σημάδια» θα μας βοηθήσουν να ξαναβρούμε το νήμα της ιστορίας και να κρατήσουμε ζωντανό το όνειρο και την ελπίδα!
Από το διαδίκτυο

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Να γράψετε την περίληψη του παραπάνω κειμένου σε 100 - 120 λέξεις. (25 μονάδες)

B.1 «η ομορφιά του ελληνικού τοπίου δεν θα μπορούσε ποτέ να νοηθεί χωρίς το αισθητικό κάλλος των αρχαίων μνημείων που πλημμυρίζουν κάθε γωνιά του»: Να αναπτύξετε το νόημα της φράσης σε μια παράγραφο 80-100 λέξεων.

(Μονάδες 14)

B2. Να βρείτε τη δομή και τον τρόπο ανάπτυξης της προτελευταίας παραγράφου («τελικά...κληρονομιάς»).

(Μονάδες 4) B3. Να βρείτε μέσα στο κείμενο δυο διαφορετικά είδη τεκμηρίων. (Μονάδες 2)

B4. Να συμπληρώσετε την προκείμενη του επιχειρήματος και να το αξιολογήσετε (να θεωρήσετε τις προκείμενες αληθείς).

1η

Προκείμενη: Το κάλλος και η αισθητική των αρχαίων μνημείων τέρπει την αισθητική των ανθρώπων.

2η

Προκείμενη:

Συμπέρασμα: Είναι φανερό πως τα αρχαία μνημεία δεν προσφέρουν μονάχα αισθητική απόλαυση, αλλά κρατούν ζωντανά στη μνήμη και στην ψυχή μας τον πολιτισμό των προγόνων.

(Μονάδες 5)

B.5 Να γράψετε την ετυμολογία των λέξεων και να σχηματίζετε ένα νέο παράγωγο: συντομία, πορεία, σύγχρονοι, ποιητής, σήμερα.

(Μονάδες 10)

Γ. «Σβήνοντας ένα κομμάτι από το παρελθόν, σβήνει κανείς ένα αντίστοιχο κομμάτι από το μέλλον και είναι θλιβερή η ζωή που μοιάζει σαν σπίτι ακατοίκητο» λέει ο ποιητής. Η ρήση του Σεφέρη αποτελεί τη θεματική ενότητα σε ημερίδα που διεξάγεται στο σχολείο σας. Ως βασικός εισηγητής υπερθεματίζετε για την αξία των μνημείων και προτείνετε τρόπους ανάδειξής τους (500-600 λέξεις).

(Μονάδες 40)